מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר את סימני וטעמי ראש השנה ואת משמעותם
- להבדיל בין מורשת מוחשית לבלתי מוחשית
- להכיר מנהגי ראש השנה בקהילות שונות

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – שאלות אמריקאיות

1. ג – תשרי
2. א – קרן של איל
3. ד – הקפה
4. ב – כדי לאחל שנה מתוקה
5. ב – הולכים למים ומבקשים להתחיל מחדש
6. א – הרבה מעשים טובים
7. א – שנה שחוזרת ומתחילה

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. נכון – אפשר לגעת בשופר עצמו, אבל הקול הוא חוויה שאינה חפץ
2. לא נכון – בכל קהילה יש מנהגים ומאכלים שונים מעט
3. נכון – כך מצוין בטקסט כברכה נפוצה אצלם
4. לא נכון – היהי רצון בנוי דווקא על משחק מילים בשם המאכל

חלק ג' – השלמת מילים

1. שופר
2. דבש
3. תשליך
4. חלה
5. יהי רצון
6. רימון

חלק ד' – התאמה בין מנהג לקהילה

1. 1 – ד (יהדות עיראק ופרס)
2. 2 – ה (יהדות מרוקו)
3. 3 – א (יהדות אשכנז)
4. 4 – ב (יהדות תימן)
5. 5 – ג (ביתא ישראל)

חלק ה' – סדר נכון – מהלך התקיעה

1. מגיעים לבית הכנסת או למקום התכנסות
2. שומעים את קול התקיעה הראשונה
3. שומעים שברים ותרועה
4. מתעוררים למחשבה על התחלה חדשה

חלק ו' – שאלות פתוחות

1. מוחשי: שופר, תפוח ודבש. בלתי מוחשי: קול השופר, ברכת שנה טובה
2. כדי לקשר בין שם המאכל לברכה ולזכור אותה בקלות

כרטיס יציאה – מה לחפש

- שופר – קרן איל, תוקעים לעורר ולסמן התחלה
- דוגמה מוחשית: תפוח, חלה. בלתי מוחשית: קול, ברכה, ערך
- תשליך – בקשה לנקות את השנה הישנה ולהתחיל מחדש

טיפים להפעלה:

- אפשר להביא שופר אמיתי או הקלטה של קולותיו להמחשה
- כדאי לקשר את חלק ההתאמה לשיחה על מגוון המסורות בכיתה
- בפעילות הכתיבה היצירתית אפשר לאסוף את כל ה'יהי רצון' לכרזה כיתתית

דף תרגול: ראש השנה – קול השופר וטעם הדבש

דף התלמיד/ה עולים חדשים

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

ראש השנה הוא תחילת השנה העברית. יש בו שופר, אוכל מתוק ואיחולים. נתרגל את המילים והמנהגים.

📖 מילון קטן:

שופר	קרן של איל שתוקעים בה
תשליך	הליכה למים ובקשה לנקות את השנה
סימנים	מאכלים שהשם שלהם הוא גם ברכה
יהי רצון	ברכה קצרה עם משחק מילים על שם המאכל
תקיעה, שברים, תרועה	שלושה סוגי קולות שופר
מורשת מוחשית	דבר שרואים או נוגעים בו, כמו שופר או תפוח
מורשת בלתי מוחשית	דבר שלא רואים, כמו קול, ברכה או ערך

1 חלק א' – שאלות אמריקאיות

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מתי חל ראש השנה?

א) ניסן ב) אלול ג) תשרי ד) כסלו

2. מה זה שופר?

א) קרן של איל ב) עור של תוף ג) עץ חלול ד) נחושת

3. מה לא קול של שופר?

א) תקיעה ב) שברים ג) תרועה ד) הקפה

4. למה אוכלים תפוח עם דבש?

א) כי זה בריא ב) כדי לאחל שנה מתוקה ג) כדי להכין עוגה ד) כדי להאכיל ציפורים

5. מה עושים בתשליך?

א) מדליקים נרות ב) הולכים למים ומבקשים להתחיל מחדש ג) בונים סוכה

ד) שולחים משלוחי מנות

6. למה אוכלים רימון?

א) הרבה מעשים טובים ב) כוח גופני ג) זריזות ד) שקט ורוגע

7. למה החלה עגולה?

א) שנה שחוזרת ומתחילה ב) הרבה כסף ג) אהבה גדולה ד) חוכמה

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	השופר הוא מורשת מוחשית וקולותיו הם מורשת בלתי מוחשית.	☐	☐
2	בכל הקהילות היהודיות עורכים את אותו סדר סימנים בדיוק.	☐	☐
3	במשפחות ממוצא מרוקאי נהוג לברך ״תזכו לשנים רבות״.	☐	☐
4	ה״יהי רצון״ הוא ברכה הנאמרת ללא קשר לשם המאכל.	☐	☐

3 חלק ג׳ – השלמת מילים

השלימו את המילה החסרה.

1. בראש השנה תוקעים ב _____ .

2. טובלים פרוסת תפוח ב _____ כדי לאחל שנה מתוקה.

3. מנהג _____ הוא הליכה למקור מים.

4. ה _____ העגולה מסמלת שנה שחוזרת ומתחילה מחדש.

5. על כל סימן בצלחת אומרים ברכת _____ .

6. הפרי המלא גרגרים שסמלו הרבה מעשים טובים הוא ה _____ .

4 חלק ד׳ – התאמה בין מנהג לקהילה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. סדר יהי רצון עם רוביה, כרתי וסלק	___	**א.** יהדות אשכנז
2. ראש של דג וברכת ׳תזכו לשנים רבות׳	___	**ב.** יהדות תימן
3. תפוח בדבש וחלה עגולה עם צימוקים	___	**ג.** ביתא ישראל
4. ישיבה ממושכת סביב השולחן ושירת פיוטים	___	**ד.** יהדות עיראק ופרס
5. יום תפילה וקריאה לתחילת החודש השביעי	___	**ה.** יהדות מרוקו

5 חלק ה׳ – סדר נכון – מהלך התקיעה

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	שומעים את קול התקיעה הראשונה
☐	מגיעים לבית הכנסת או למקום התכנסות
☐	מתעוררים למחשבה על התחלה חדשה
☐	שומעים שברים ותרועה

6 חלק ו' – שאלות פתוחות

ענו בקצרה.

1. תנו שתי דוגמאות למורשת מוחשית ושתיים לבלתי מוחשית בראש השנה.

2. מדוע לדעתכם הסימנים בראש השנה בנויים על משחקי מילים?

כרטיס יציאה

מהו שופר ולמה תוקעים בו?

תנו דוגמה אחת למורשת מוחשית ואחת לבלתי מוחשית בראש השנה

מה המשמעות של מנהג התשליך?

איך הרגשתי בשיעור? 😕 😐 🙂 😀